

Participació ciutadana i cinema social per abordar reptes socials a Manresa 2022

Informe de resultats

13/12/2022

Autors/es:

Diana Reinoso (Science for Change)

Enric Sangrà (Science for Change)

Resum

Aquest document és un resum dels resultats del projecte "Participació ciutadana i cinema social per abordar reptes socials a Manresa" encarregat per la Fundació Universitària del Bages – Universitat de Manresa a Science for Change en 2022.

El document presenta un resum dels resultats de les dues sessions participatives realitzades així com reflexions sobre aprenentatges procedimentals a tenir en compte per al desenvolupament de futurs projectes de ciència ciutadana vinculats al Festival Internacional de Cinema Social de Manresa.

Aquest projecte està co-finançat per la Generalitat de Catalunya, en el marc del PO FEDER de Catalunya 2014 - 2020, en virtut de la Resolució de 12 d'abril de 2021, per la qual es resol el procediment per a la selecció dels projectes d'especialització i competitivitat territorial (PECT) emmarcat en la RIS3CAT als quals se li ha atorgat subvenció amb càrrec al pressupost de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

Índex

Resum	2
Índex	3
1. Desenvolupament de les sessions	4
Dates, hores i llocs	4
Ideació i dinamització	4
Assistents	4
Objectius	4
Descripció de les sessions	4
2. Resultats de les sessions	6
Sessió 1. FASE 1. Escolta, Empatitza i Entén la ciutadania	6
Sessió 2. FASE 2. Empodera i Expone la ciutadania.	8
3. Conclusions	15
4. Reflexions a futur	16
ANNEX 1: Respostes a la sessió 1	18
ANNEX 2: fotografies	22

1. Desenvolupament de les sessions

Dates, hores i llocs

Sessió 1, Cines Bages Centre: 25 de setembre de 2022 de 14:30 h a 15 h

Sessió 2, Espai Àgora, Edifici FUB 2 Fundació Universitària del Bages – Universitat de Manresa: 28 de setembre de 2022 de 10h a 13.30h

Ideació i dinamització

Dinamització sessió 1: Maria Lluïsa Sort i Jullieth Suárez Guevara (FUBages - UManresa)

Dinamització sessió 2: Diana Reinoso i Enric Sangrà (Science for Change)

Ideació de les sessions: Diana Reinoso, Nora Salas, Blanca Guasch (Science for Change)

Assistents

Sessió 1: aprox. 50

Sessió 2: 6

Objectius

1. Mobilitzar la xarxa de persones i agents vinculats/interessats en l'àmbit social de Manresa per tal de reflexionar col·lectivament sobre problemàtiques socials al territori.
2. Vincular el Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya (CLAM Manresa) a les activitats de ciència ciutadana que es pretenen desenvolupar en un futur en el marc de l'Agenda Compartida del Bages, actuant com a centre de desenvolupament d'estratègies d'implicació de la ciutadania.
3. Realitzar una prova pilot que serveixi per obtenir aprenentatges procedimentals de cara al desenvolupament futur d'un projecte de ciència ciutadana vinculat amb l'Agenda Compartida del Bages (Manresa Ciencia Ciudadana (E=Mc2)).

Descripció de les sessions

Les activitats realitzades constitueixen una prova pilot a petita escala del projecte "Manresa Ciencia Ciudadana (E=Mc2)" que es pretén desenvolupar en un futur. Per tant, a continuació es detallen, dintre de les fases d'aquell projecte, les activitats en petit format que s'han realitzat:

FASE 1. Escolta, Empatitza i Entén la ciutadania. 25 de setembre de 2022

Aquesta fase ha consistit en la projecció del documental "Sin techo ni ley" al CLAM per tal de visibilitzar i sensibilitzar sobre problemàtiques socials. Després de la projecció es va proposar als/a les assistents que restessin a la sala per tal de fer un petit debat sobre la situació del sensellarisme a Manresa. A la projecció van assistir aproximadament 50 persones la majoria de les quals es van quedar per participar al debat. Tot i que no es va recollir informació sobre el perfil dels/de les assistents, per observació es va poder apreciar que la majoria de persones eren ciutadania no vinculada professionalment al sector, però sí que va estar present almenys una professional/voluntària (Creu Roja).

El debat es va articular entorn de la formulació de dues preguntes obertes; les respostes van estar recopilades en post-its i presentades en una pissarra portàtil. El personal de FUBages-UManresa que va dinamitzar el debat va redactar un petit informe de resultats que li va servir al personal de Science for Change per preparar les dinàmiques del dia 28 de setembre.

FASE 2. Empodera i Expone la ciutadania. 28 de setembre de 2022

Aquesta fase ha consistit en la realització d'una activitat participativa per aprofundir en els resultats del debat anterior (150 minuts). L'activitat es va dividir en dos:

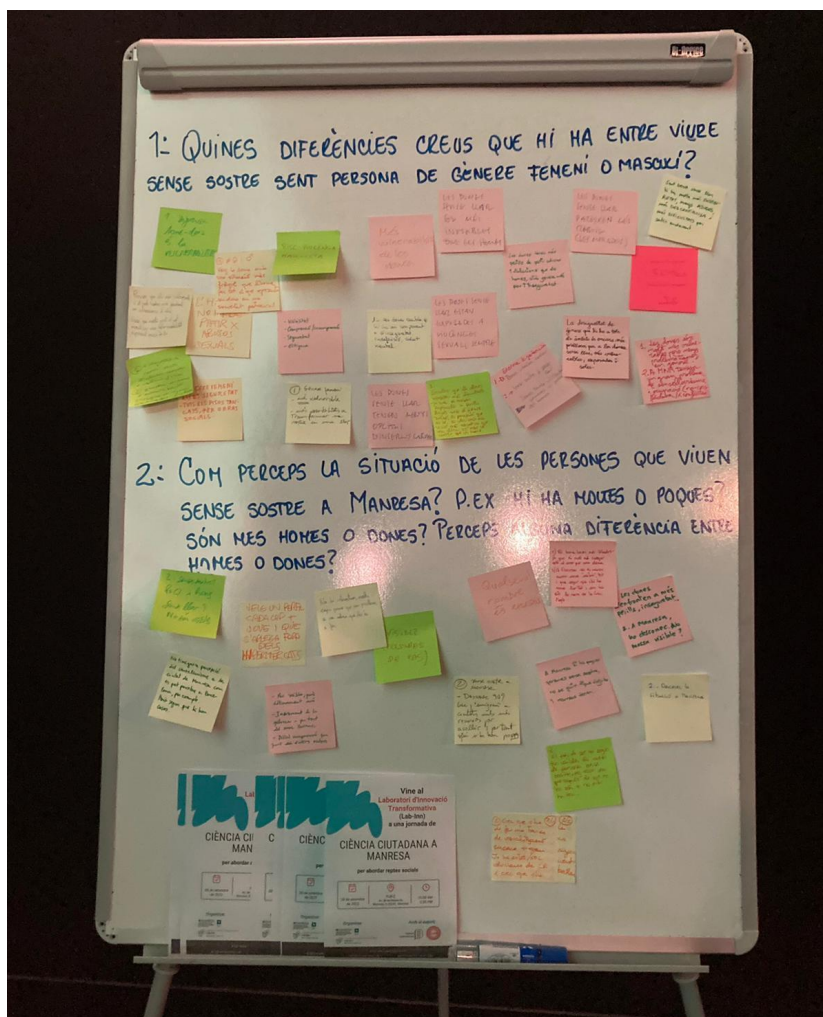
- a) *Mapatge del sensellarisme a Manresa:* en aquesta part es va realitzar un mapatge del recorregut de les persones que viuen sense llar (on dormen, on mengen, on socialitzen) des del punt de vista dels/de les assistents, diferenciant per gènere. El mapatge es va realitzar sobre un mapa urbà de mida pòster.
- b) *Dinàmica sobre les problemàtiques de les persones sense llar i sense sostre a Manresa:* en aquesta part es va aprofundir en les problemàtiques que experimenten les persones que viuen sense llar a Manresa, des del punt de vista dels/de les assistents. Les categories temàtiques que es van plantejar per a la realització de l'exercici van sorgir de la reflexió sobre els resultats de la sessió del dia 25 de setembre. Aquestes van ser: seguretat, relacions interpersonals, salut mental, inserció laboral i accés a recursos. Es va afegir també la categoria "Salut física". Per fer la dinàmica els/les assistents van ser dividits en dos grups.

La sessió va estar dinamitzada per personal de Science for Change i van assistir 6 persones: 4 d'elles eren personal investigador de FUBages – UManresa, 1 un professional de Serveis Socials.

2. Resultats de les sessions

Com a primera consideració rellevant a tenir en compte (que va ser assenyalada per alguns dels participants) cal remarcar que hi ha una diferència entre el concepte "sense llar" i "sense sostre". Sense llar serien les persones que no disposen de les mínimes condicions d'habitatge que permeten viure amb dignitat. Sense sostre serien les persones sense llar que viuen en l'espai públic i que no tenen cap habitatge disponible. El terme sense llar i sensellarisme engloba ambdues situacions. Aquesta diferenciació és molt rellevant a l'hora d'entendre els resultats de les diferents dinàmiques.

Sessió 1. FASE 1. Escolta, Empatitza i Entén la ciutadania

Imatge 1. Fotografia dels resultats de la sessió 1

Els/les assistents a la sessió van respondre a les següents dues preguntes.

Pregunta 1. Quines diferències creus que hi ha entre viure sense sostre sent persona de gènere femení o masculí?

Les respostes del/de les assistents a aquesta pregunta es poden emmarcar en 5 àmbits temàtics diferents (Veure Annex): Seguretat/perillositat; Relacions interpersonals/entorn; Salut mental/drogoaddicció; Inserció laboral; Accés a recursos. Algunes respostes poden ser incloses en diverses categories.

La gran majoria de les respostes dels/de les participants s'han centrat en la categoria de "Seguretat/perillositat". La majoria dels/de les assistents han posat de relleu la seva visió que les dones sense llar pateixen una situació de major inseguretat física i vulnerabilitat que els homes, sobretot relacionada amb els abusos, les agressions sexuals i la violència masclista.

En segon ordre d'importància es troben les respostes de la categoria "Relacions interpersonals/entorn". Una part dels/de les assistents han assenyalat que consideren que les dones sense llar pateixen més rebuig, més incomprensió i una visió més negativa per part de la societat en general que els homes. Apareix també la noció que les dones en aquesta situació són menys visibles que els homes.

Les tres categories restants han obtingut només una resposta cadascuna. Respecte a la categoria "Salut mental/drogoaddicció" es troba una resposta que assenyalava que en la vivència d'aquesta situació en les dones deu haver-hi un component de salut mental, però no n'especifica. Respecte a la categoria "Inserció laboral" es troba una resposta que assenyalava que per a les dones sembla que sigui més difícil la inserció laboral. Respecte a la categoria "Accés a recursos" es troba una resposta que assenyalava que les dones sembla que reben menys ajudes.

Pregunta 2. Com perceps la situació de les persones que viuen sense sostre a Manresa?

Respecte a les respostes a aquesta pregunta, es donen dues consideracions fonamentals, que es troben interrelacionades entre elles i vinculades a la diferenciació entre "sense llar" i "sense sostre" (veure Annex): per una banda, la consideració que n'hi ha poques persones sense sostre a Manresa i per l'altra, que el fet que les persones sense llar no siguin visibles (a diferència de les persones sense sostre) probablement fa tenir la percepció que el fenomen del sensellarisme és menor del que realment és.

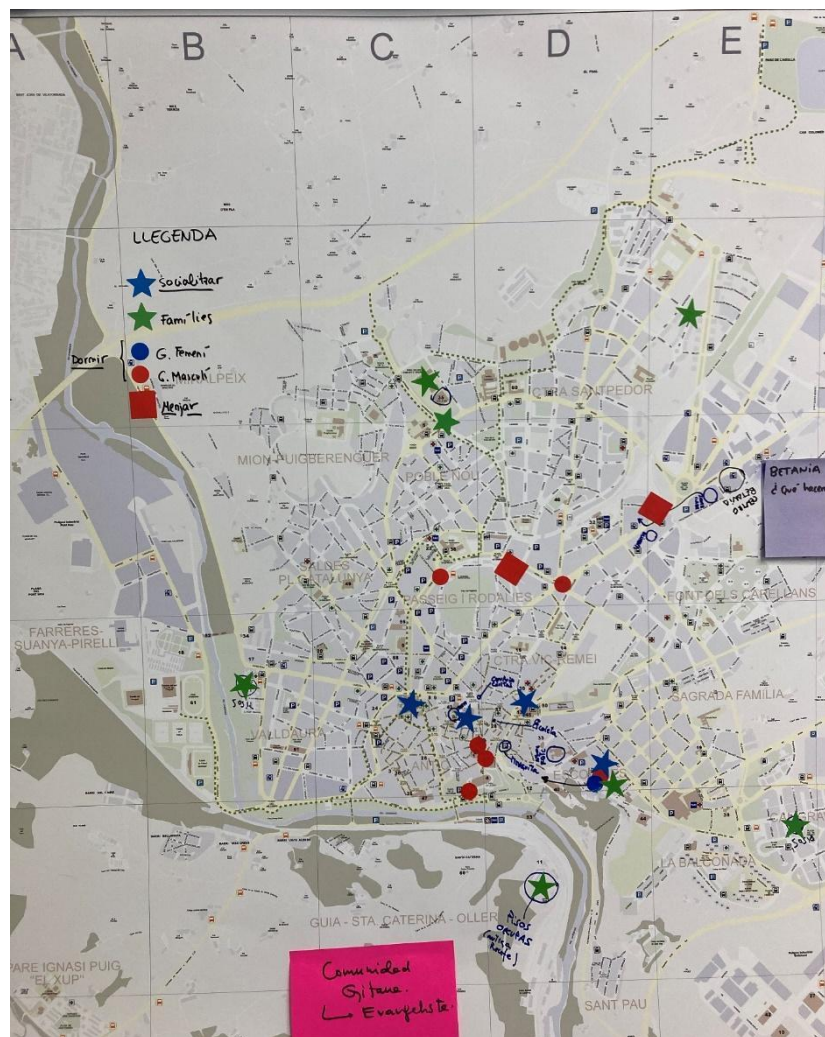
La consideració que a Manresa n'hi ha poques persones sense sostre (i que són majoritàriament homes) és compartida per molts/es dels/de les assistents. La sensació és que aquesta situació és menor en comparació amb el passat o amb altres ciutats. Aquest fet algunes persones consideren que es deu que existeixen més recursos en altres ciutats i, per tant, les persones hi emigren; altres persones declaren desconèixer de quins recursos

disposen les persones sense sostre a Manresa, però suposen que la seva situació ha millorat respecte al passat perquè en l'actualitat es veuen menys. Hi ha una persona, però, que expressa l'opinió contrària i considera que es veuen més persones demanant diners al carrer que abans.

Pel que fa a la invisibilitat, la majoria dels/de les assistents coincideixen en considerar que com les persones sense llar (però no necessàriament sense sostre) són menys visibles, això pot estar generant una falsa sensació que el fenomen del sensellarisme és escàs a Manresa. N'hi ha una persona, de fet, que declara que n'hi ha un problema important de sensellarisme a Manresa (conflictiu i no conflictiu).

Sessió 2. FASE 2. Empodera i Expone la ciutadania.

Mapatge del sensellarisme a Manresa

Imatge 2. Fotografia dels resultats del mapatge del sensellarisme a Manresa

Els/les assistents a la sessió van realitzar un mapatge del recorregut, des del seu punt de vista, que fan les persones que viuen sense llar a Manresa.

Llocs de provisió de menjar:

Els/les assistents van assenyalar dues zones concretes on perceben o han vist a persones sense llar proveir-se d'aliments: una al voltant del Centre cristià Betania (Carrer de Sant Joan) on aquesta organització reparteix menjar a persones en risc d'exclusió social; un altre al supermercat Lidl (Av. dels Dolors) on han pogut veure persones agafant menjar dels contenidors.

Llocs d'habitatge:

Els/les assistents van assenyalar diverses zones de Manresa (7) on es troben habitatges buits on perceben o han vist que habiten persones sense llar, majoritàriament famílies. Aquestes persones sense llar es considera que poden ser tant persones en risc d'exclusió com també joves "antisistema" que decideixen viure en situació d'ocupació il·legal. En certs casos els habitatges tenen les condicions mínimes d'habitabilitat i en altres no. Aquestes zones són: 1) Bloc de pisos al costat de l'Institut Pius Font i Quer; 2 i 3) blocs de pisos al voltant de FUBages -UManresa; 4) Blocs de pisos al carrer de Ferrer Vidal; 5) blocs de pisos al voltant del Parc de Ramón Estrada; 6) blocs de pisos al voltant de la Plaça Cal de Gravat; 7) blocs de pisos al carrer de la Guia. Un dels comentaris que va sorgir al respecte és que a Manresa existeix un alt nombre d'habitatges buits el que probablement fa que no es vegin tantes persones dormint al carrer perquè moltes persones decideixen ocupar els habitatges de manera il·legal. Aquesta consideració corrobora les sospites que ja havien expressat els/les participants en la primera sessió.

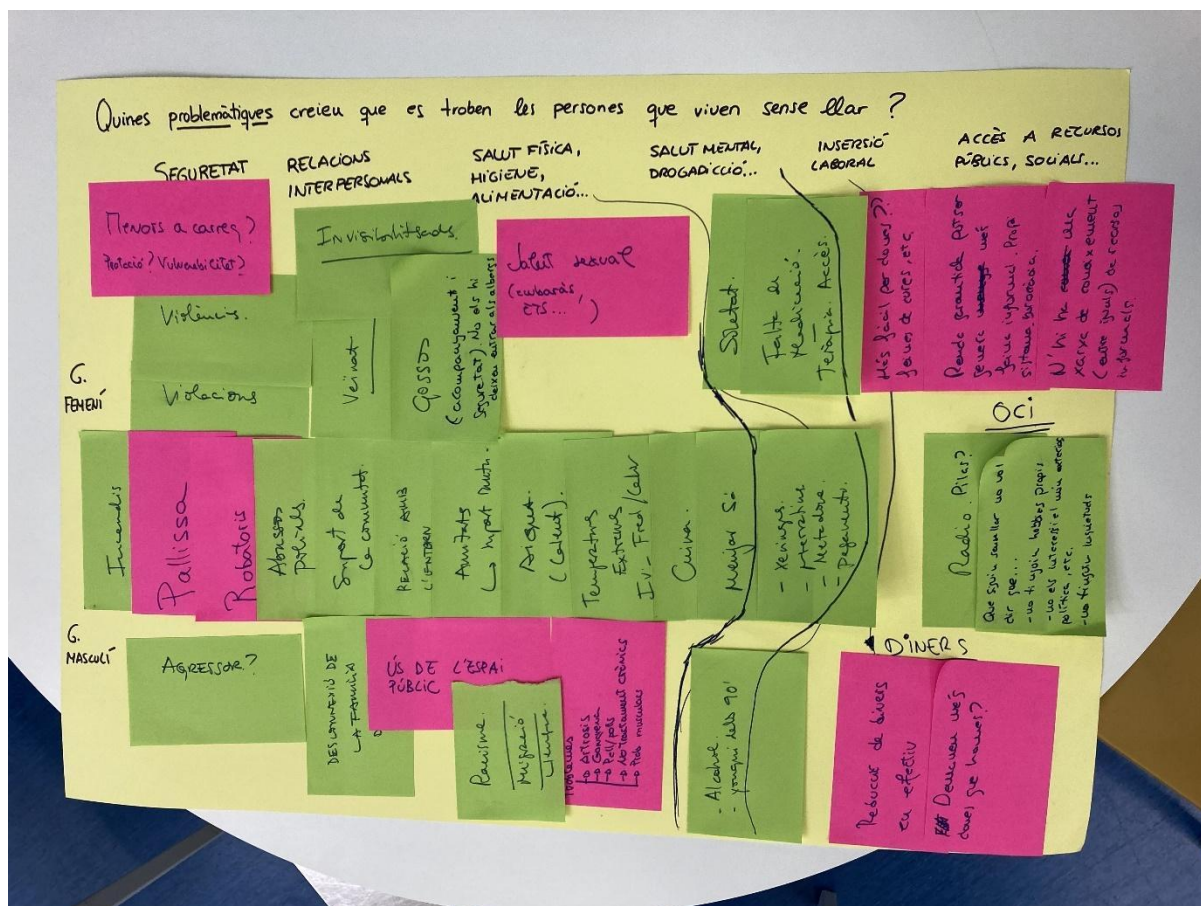
Per altra banda, els/les assistents van assenyalar la residència Sant Josep (Carrer de Magnet) com a lloc on s'ofereixen places per dormir a persones en risc d'exclusió.

Respecte llocs d'habitatge de persones sense sostre, els/les assistents van assenyalar 5 punts específics, on es troben únicament homes: 1) plaça de la Reforma; 2 i 3) al voltant de la plaça Major; 4) al voltant de la plaça d'Espanya; 5) plaça de la Bonavista. La sensació és que les dones dormen majoritàriament en grups familiars i no pas soles, i que no solen dormir al carrer, per tant, el sensellarisme en cas de les dones és menys visible.

Llocs de socialització:

Els/les assistents van assenyalar 3 zones de Manresa on perceben o han vist persones sense llar socialitzant al carrer, fent diverses activitats. Aquests són: 1) la zona al voltant de l'Alberg de Joventut del Carme (carrer Mil Centenari); 2) la plaça de Sant Domènec; 3) la zona al voltant de la plaça Sant Ignasi. Algunes són caixers; una altra és un infrahabitatge d'autoconstrucció.

Grup 1

Imatge 3. Fotografia dels resultats del Grup 1 sobre problemàtiques que es troben les persones sense llar

Aquest grup va assenyalar que un dels punts diferenciadors entre homes i dones respecte a la seguretat és que consideren que les dones estan més exposades a la violència masclista i les violacions. En aquest sentit, els homes apareixen com a agressors respecte a les dones. Un altre tret diferenciador és que en les dones, és més habitual que tinguin menors a càrrec, el que les fa més vulnerables encara i fa que requereixin més protecció. Apareixen, però, qüestions de seguretat transversals als dos gèneres com les pallisses, els robatoris, els incendis i abusos policials.

Aquest grup va assenyalar que els homes sembla que fan més ús de l'espai públic i, per tant, són més visibles. La invisibilitat de les dones apareix com a factor que incrementa la vulnerabilitat al no trobar-se “protegides” pel control social per part del veïnat. De manera transversal als dos gèneres, aquest grup també va assenyalar que les persones sense llar, tot i probablement trobar-se desconnectades de la família d'origen sí poden generar certes

relacions amb el veïnat (per exemple, persones o establiments que els hi proveeixen de menjar o de roba de manera voluntària); en aquest sentit la relació no seria conflictiva sino de suport. El grup també va assenyalar la importància dels gossos tant en el sentit d'acompanyament com de seguretat i com el fet que a molts albergs no estigui permesa l'entrada dels gossos fa que moltes persones sense llar decideixin no fer-ne ús. El grup també va assenyalar que entre les mateixes persones sense llar es poden donar relacions d'amistat i suport mutu.

Salut física, higiene, alimentació:

Respecte diferències entre homes i dones, el grup va assenyalar que les dones probablement es troben més exposades a problemàtiques de salut sexual (embarassos no desitjats i malalties de transmissió sexual). Com a problemàtiques transversals als dos gèneres es va posar de relleu la importància de tenir accés a aigua calenta, tant per qüestions d'higiene com d'alimentació (poder cuinar aliments i així tenir un menjar sa). La dificultat d'obtenir una alimentació sana també va sorgir com a aspecte rellevant que té afectació en la salut. Un altre factor de risc expressat va ser l'exposició a temperatures extremes a l'estiu i a l'hivern. Finalment, el grup també va especificar les malalties que consideraven d'alta prevalença entre les persones sense llar, que van ser: problemes d'artrosi, gangrena, problemes de la pell i polls, manca d'accés a tractaments de malalties cròniques i problemes musculars.

Salut mental:

Respecte a la salut mental aquest grup va assenyalar problemàtiques transversals als dos gèneres. En aquest sentit, es van identificar problemes relacionats amb la soledat, la manca de medicació o d'accés a teràpia en casos de malalties mentals i la drogoaddicció. Respecte a aquest últim, el grup va considerar que l'addicció a l'heroïna (i, per tant, el consum de metadona) està present, tot i que no tant com als anys noranta, però això es combina amb altres drogues com l'alcohol i la cola.

Inserció laboral:

Amb perspectiva de gènere, el grup va considerar que probablement per a les dones és més fàcil la inserció laboral pel fet que existeix un nínxol econòmic (les cures) tradicionalment desenvolupat per dones. Respecte a una de les activitats econòmiques més habituals o més visibles (el fet de "demanar" diners al carrer) el grup es va plantejar com a dubte si demanen més homes que dones (pel fet que, estratègicament parlant, les dones tenen més possibilitats d'aconseguir diners de la gent per què generen menys desconfiança); també es va posar de relleu el problema que probablement s'estan trobant les persones que es dediquen a aquesta activitat pel fet que cada vegada menys persones porten a sobre diners en metàl·lic.

Accés a recursos:

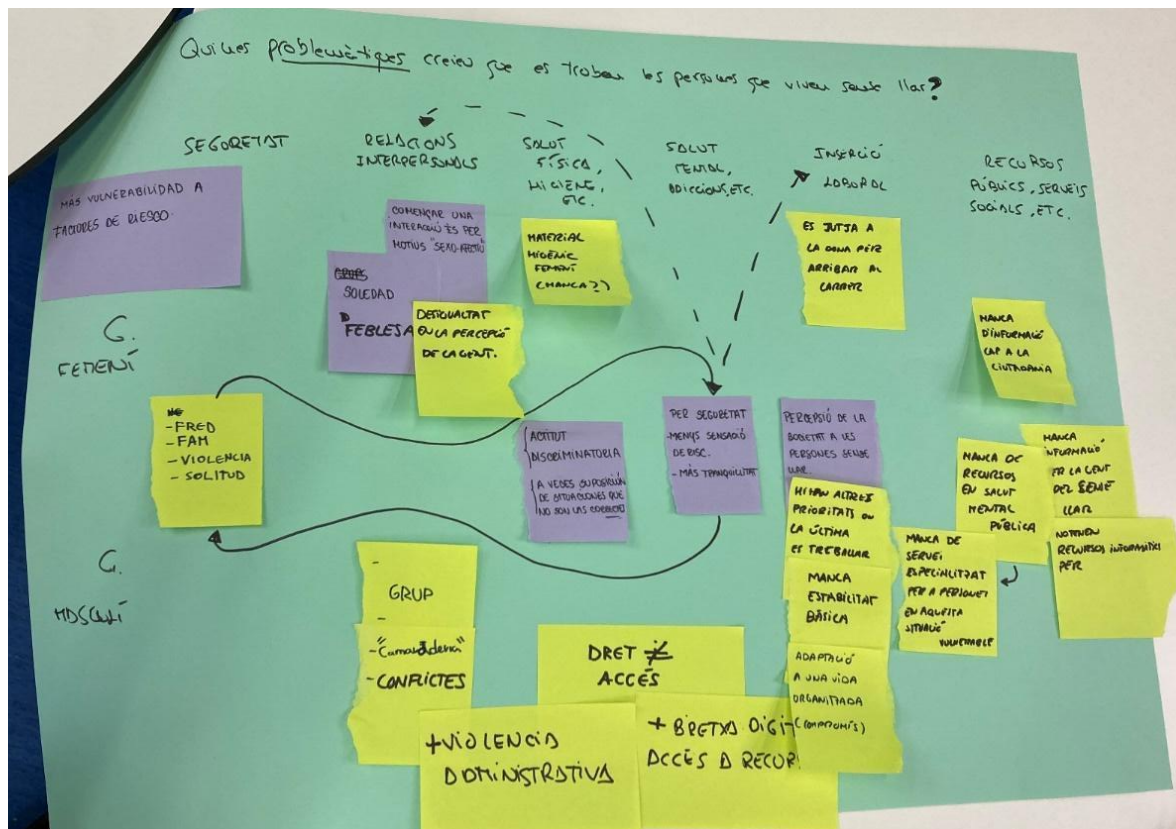
Des d'un punt de vista transversal, el grup va considerar que pot ser la renda garantida (a la qual es deixa de tenir accés una vegada s'obté una feina tot i que aquesta no doni el rendiment dinerari necessari per tenir una vida digna) potser genera més feina informal. De

fet, van sortir com a rellevant les dificultats que genera la mateixa burocràcia a l'hora d'accedir a recursos. El grup també va assenyalar la seva consideració que existeix una xarxa de coneixement (entre iguals) de recursos informals.

Oci:

Aquesta va ser una categoria afegida pel grup. Respecte a això, es va plantejar que no s'havia de pensar en les persones sense llar com si no tinguessin necessitats més enllà de les bàsiques: segons aquesta visió les persones sense llar tenen també necessitats d'oci, interessos i inquietuds pròpies. Es va assenyalar en aquest sentit la importància de la ràdio i, per tant, de les piles per poder gaudir d'activitats d'esbarjo.

Grup 2

Imatge 4. Fotografia dels resultats del Grup 2 sobre problemàtiques que es troben les persones sense llar

Seguretat:

A l'altre grup de treball, un dels trets importants que es va mencionar va ser que les dones sempre són més vulnerables que els homes davant de factors de risc on el físic pugui tenir un paper important, com són els casos de violència i abusos. Aquest factor fa que les dones se sentin més insegures que els homes que es troben en la mateixa situació. Tanmateix, la

violència també es va considerar com un problema que pot influir en la sensació de seguretat dels homes perquè també estan exposats a agressions.

Factors com el fred, la fam i la solitud es van considerar factors comuns que ocasionen inseguretat, tant per les dones com pels homes que es troben a la mateixa situació de vulnerabilitat. Ambdós poden sentir-se insegurs pel fet de no saber on es poden refugiar de les temperatures extremes i de les pluges. També la sensació de no saber si dia rere dia seran capaços de poder alimentar-se o no, i el sentiment d'abandonament són factors que potencien la inseguretat.

Relacions interpersonals:

Segons el Grup 2, els problemes que es poden trobar les persones sense llar respecte a les relacions són diferents en funció del gènere.

Es va comentar que les dones sembla que tendeixen a estar soles amb més facilitat que els homes, ja que elles no tenen el costum d'agrupar-se, com fan els homes, en bandes o grups. En aquestes circumstàncies, les dones potser tenen un sentiment de solitud que els homes no tenen.

Es va dir que les dones sense llar es poden trobar amb més dificultats a l'hora d'iniciar una relació interpersonal amb homes perquè aquests poden pensar que elles estan interactuant amb ells per motius "sexo-afectius". A més a més, les dones en aquesta situació de vulnerabilitat potser també es troben una situació de desigualtat en la percepció de la gent. Això és degut al fet que no és tan habitual trobar/veure dones sense llar. Es va comentar que la visió que té la societat d'una dona sense llar és molt pitjor que d'un home en les mateixes condicions perquè una dona, abans d'arribar al carrer, la societat pensa que ha tingut l'opció i l'oportunitat de dur a terme diverses "feines de dones" com: netejar cases, cuidar a infants, cuidar a persones dependents...

Respecte als homes, també es va fer l'observació que encara que tinguin més relacions interpersonals amb altres homes en la mateixa situació de vulnerabilitat, això potser ocasiona més situacions de conflictivitat.

Salut física, higiene, alimentació:

Es va consensuar al grup 2 que un dels problemes que pot ocasionar la manca d'higiene és que les persones, tant d'un gènere com de l'altre, poden trobar-se amb situacions discriminatòries. També, la manca de neteja, la malnutrició i les malalties els deixa en desavantatge davant d'oportunitats laborals o d'altres accions que els permetrien sortir de la seva situació de vulnerabilitat.

Un tret diferencial de les dones que es va assenyalar va ser que només les dones es veuen afectades davant la necessitat d'utilitzar material higiènic femení en moments específics del mes (època menstrual).

Inserció laboral:

Els problemes envers la inserció laboral van ser uns dels temes més comentats pel grup 2. El problema principal que es va considerar és la imatge preestablerta que té la societat de les persones sense llar i la manca de predisposició a escoltar-les, confiar en elles i establir nous vincles o relacions. El grup va considerar que les persones sense llar tenen altres necessitats bàsiques a cobrir, com alimentar-se, trobar un lloc per refugiar-se, moure els seus objectes personals, netejar-se... El fet de no tenir les necessitats bàsiques cobertes dificulta el temps per poder cercar feina i, per tant, redueix la seva inserció laboral.

També es va fer l'observació que les persones que han viscut al carrer durant un cert temps necessiten un temps d'adaptació a una vida organitzada, amb horaris i rutines, que fins aquell dia possiblement no tenien. Igualment, necessiten un temps per tornar a agafar un compromís amb algú o amb alguna cosa. Aquest fet dificulta mantenir una feina amb una certa rutina i horari.

Per últim, es va comentar que el fet de no disposar de dispositius informàtics amb facilitat ocasiona una bretxa digital molt gran entre ells/elles i les oportunitats laborals. El no tenir accés a les plataformes en línia fa que les persones sense llar tinguin menys drets i opcions. Els/les participants del grup van identificar com a violència administrativa aquesta situació de desigualtat.

Salut mental, addiccions:

La salut mental es va considerar com un tema que rebia un fort impacte des de diferents bandes. El grup 2 va comentar que la salut mental estava afectada per moltes de les problemàtiques que s'havien dit a altres apartats. El fet de no tenir unes relacions interpersonals estables i segures, unes condicions d'inserció laboral desavantajoses i una manca de seguretat en molts aspectes de la seva vida ocasiona una desestabilització a la salut mental de les persones sense llar.

Recursos públics, serveis socials:

El primer problema que es va emmarcar dins dels recursos públics és la manca d'informació que rep la ciutadania sobre com pot ajudar, tractar, relacionar-se, interactuar i donar suport a les persones sense llar. També es va considerar que la gent sense llar no disposa amb facilitat d'informació útil que li pugui servir per millorar les condicions en les quals es troba.

Una qüestió també present, que va ser assenyalada pel grup 2, és la manca de recursos públics derivats a la salut mental. Es va comentar que és més necessari invertir en serveis públics especialitzats per tractar persones en aquesta situació de vulnerabilitat.

3. Conclusions

Ambdues sessions de treball van servir per fer un diagnòstic col·laboratiu sobre la situació de les persones sense llar a Manresa, diferenciant per gènere, des del punt de vista dels/de les assistents. Els resultats de la segona sessió poden ser considerats com a un aprofundiment dels resultats de la primera sessió. A continuació es resumeixen les conclusions dels diferents grups i s'assenyalen les divergències en cas d'haver-hi.

Una de les temàtiques que ha sorgit amb més freqüència és la diferència entre homes i dones respecte a la seguretat física; es considera que les dones pateixen una situació de major inseguretat i vulnerabilitat, ja que estan més exposades a violències provinents dels homes (abusos, violacions i violència masclista). A més, els/les participants coincideixen en considerar que les dones fan un menor ús de l'espai públic (tant per dormir com per realitzar altres accions) i, per tant, són molt menys visibles. Aquest fet pot significar, per una banda, que tendeixen més a agrupar-se en família, fet que pot implicar major seguretat, però també en ser menys visibles estan més desprotegides. Els homes, però, no es troben exempts d'inseguretat; per una banda, poden ser víctimes de situacions d'inseguretat comunes a les dones (abusos policials, robatoris, incendis, etc.), per l'altra, les seves relacions (entre homes) sembla que són més conflictives.

Respecte a les relacions interpersonals, els/les participants van fer apreciacions en dos sentits diferents; la primera, sobre les relacions entre les mateixes persones sense llar; la segona, sobre les relacions amb l'entorn, el veïnat i la societat en general.

Respecte a les relacions entre les mateixes persones sense llar es troben diverses consideracions. Per una banda, els grups coincideixen que els homes sense llar fan un major ús de l'espai públic i tenen més tendència a agrupar-se. Això pot generar més relacions d'amistat i suport mutu però també derivar en situacions conflictives.

Respecte a les relacions amb l'entorn, el veïnat i la societat en general, el Grup 1 es va centrar més en les possibilitats de relacions positives entre les persones sense llar i el veïnat, assenyalant que es pot desenvolupar una certa xarxa de suport; el Grup 2 es va centrar en la possible visió negativa de la societat en general cap a les dones en aquesta situació (més que cap als homes) donat que potser la societat considera que les dones han tingut més opcions laborals abans d'arribar a aquesta situació.

Pel que fa a la salut física, la higiene i l'alimentació, el grup 1 es va centrar més a definir problemàtiques i malalties concretes que poden patir les persones sense llar, com per exemple, les dificultats d'accés a menjar sa, aigua calenta (per alimentació i higiene), l'exposició a temperatures extremes i l'alta prevalença de certes malalties. El grup també va assenyalar, com a tret diferenciador de les dones, la possible major vulnerabilitat davant problemàtiques de salut sexual. El Grup 2, per contra, es va centrar més en les

conseqüències de tots aquests aspectes, en el sentit que generen un cercle viciós respecte la marginació i l'estigma reduint les oportunitats d'inserció laboral i social.

Una altra temàtica rellevant va ser la salut mental i les drogoaddiccions. En aquest sentit, com en el cas anterior, el Grup 1 es va centrar més a assenyalar problemàtiques concretes (la soledat, la manca de medicació o d'accés a teràpia en casos de malalties mentals i la drogoaddicció). El Grup 2 es va centrar més en la interrelació entre les problemàtiques derivades d'altres aspectes (no tenir unes relacions interpersonals estables i segures, unes condicions d'inserció laboral desavantatjoses i una manca de seguretat en molts aspectes de la vida) i com aquestes afecten negativament a la salut mental, produint-se també un efecte de cercle viciós.

Pel que fa a la inserció laboral, el Grup 1 va assenyalar un possible tret diferencial entre homes i dones i és que pot ser les dones tenen més possibilitats d'inserció laboral pel fet que existeix un nínxol econòmic (les cures) tradicionalment desenvolupat per dones. Pel que fa a problemàtiques transversals, el Grup 2 es va centrar en les dificultats de les persones sense llar per trobar feina, derivades de quatre aspectes: el primer, la desconfiança de la societat en general; en segon lloc, el fet de no tenir les necessitats bàsiques cobertes, fet que deixa menys temps lliure per buscar feina; en tercer lloc, la dificultat de poder adequar-se a una rutina i uns horaris després de viure un temps al carrer en una situació d'inseguretat i desorganització; per últim, el fet de no disposar de dispositius informàtics que pot generar una bretxa digital a l'hora de buscar feina. Aquesta última situació, considerada de violència administrativa, també es va considerar rellevant en el cas de l'accés a recursos públics.

Pel que fa a aquesta última categoria (l'accés a recursos), ambdós grups van assenyalar com la mateixa burocràcia i la bretxa digital generen una dificultat afegida per a les persones sense llar d'accedir a recursos públics per millorar la seva situació. Per altra banda, el Grup 1 es va centrar en reflexionar en la renda garantida com a possible factor que genera més marginació; el Grup 2 es va assenyalar la manca d'informació que rep la ciutadania sobre com pot ajudar, tractar, relacionar-se, interactuar i donar suport a les persones sense llar. En aquest grup va sorgir també la idea de la manca de recursos destinats a la salut mental de les persones sense llar.

4. Reflexions a futur

Aquestes reflexions tenen la voluntat de servir per millorar futurs projectes de ciència ciutadana que es vulguin realitzar en col·laboració amb el Festival Internacional de Cinema Social de Manresa.

La conclusió general és que aquest tipus d'activitats vinculades al CLAM Manresa són de gran interès i tenen un alt potencial per vincular el festival a les problemàtiques reals del

territori, podent involucrar en projectes de ciència ciutadana a persones a les quals probablement seria més difícil involucrar mitjançant altres estratègies. Per altra banda, també representen una molt bona oportunitat per apropar la universitat a la vida social de Manresa, arribant a persones no tradicionalment vinculades al món acadèmic.

L'experiència del dia 25 en la qual es va generar un debat després de la projecció va ser un èxit. La majoria de les persones que havien acudit a la projecció es van quedar al debat. Això demostra el gran potencial d'aquest tipus d'esdeveniments com a estratègia d'implicació de la ciutadania en projectes de ciència ciutadana, ja que les persones interessades en la temàtica de la pel·lícula és probable que també estiguin interessats en formar part del procés. Es recomana, per tant, fer servir la mateixa estratègia en edicions posteriors. En cas que es vulgui desenvolupar alguna acció més llarga (més de 30 minuts) es recomana incloure informació sobre el desenvolupament d'aquest tipus d'acció al mateix programa per què els/les assistents en tinguin coneixement i es puguin reservar el temps amb antelació.

Aquest tipus d'estratègia serveix per involucrar ciutadania en general, no necessàriament vinculada professionalment al sector social. Cal tenir en compte però, dues consideracions. En primer lloc, que les persones que assisteixen a aquests tipus de projeccions normalment pertanyen a una categoria social concreta, normalment amb un alt nivell socioeducatiu; en cas que es vulgui involucrar a altres perfils socioeducatius des d'un punt de vista d'inclusivitat, s'hauran de dissenyar altres estratègies complementàries. En segon lloc, en cas que es vulgui involucrar, per exemple, a persones vinculades professionalment al sector social (treballadors/es socials, persones cuidadores, etc.) també s'hauran de definir estratègies complementàries. En aquest sentit, serà molt rellevant l'adequació de l'horari de l'acció.

La segona experiència (dia 28) no va gaudir de tant d'èxit d'assistència, probablement per la poca distància de temps entre les dues sessions i també pel fet de no trobar-se al mateix lloc. En aquest sentit, es recomana, en primer lloc, desenvolupar una o diverses sessions dintre de les instal·lacions del mateix festival. En segon lloc, en cas de voler dur a terme alguna sessió en les instal·lacions de la universitat convidant a persones assistents al festival, planificar l'acció amb suficient distància de temps perquè les persones puguin assistir-hi.

ANNEX 1: Respostes a la sessió 1

Pregunta 1. Quines diferències creus que hi ha entre viure sense sostre sent persona de gènere femení o masculí?	
Categoria temàtica	Respostes
Seguretat/Perillositat	• Les dones tenen més perills de patir abusos i violacions que els homes, això genera més por i inseguretat • Les dones sense llar estan exposades a violències sexuals sempre • Sent dona sense llar hi ha molta més inseguretat, menys ajudes, més desconfiança i més dificultats per tirar endavant • Les dones són molt més vulnerables però menys problemàtiques en general • Per les dones suposa més risc físic de ser agredides • La desigualtat de gènere que hi ha a tots els àmbits és encara més perillosa per a les dones sense llar, més vulnerables, exposades i soles • Més vulnerables les dones • Les dones sembla que hi ha un component d'inseguretat, indefensió i salut mental • La diferència entre home i dona és la vulnerabilitat • Considero que les dones afronten més dificultats, ja que, es troben exposades a perills lligats amb el gènere. • Hi ha una diferència clara de ser un sense sostre home o dona. Des del meu punt de vista la dona pot ser víctima de més inseguretats de les que proporciona no tenir una llar. • Visibilitat. Comprensió/incomprensió. Seguretat. Estigma • Risc violència masclista • El sexe femení menys seguretat • Veig la dona amb una situació més fràgil que l'home per tot el que representat ser dona en una societat patriarcal • Gènere femení més vulnerable. Però més possibilitats de transformar un sostre en una llar. • L'home no ha de patir per abusos sexuals • Penso que ets més vulnerable i et pots trobar més fàcilment en situacions d'abús. Crec que molta gent et pot mostrar una falsa amabilitat esperant coses de tu. • Més inseguretat al carrer. Perill d'abusos sexuals o violència física. Els homes tenen més llibertat, ja que és molt

	més insegur estar al carrer per una dona
Relacions interpersonals/ Entorn/societat	• Les dones sense llar pateixen més rebuig (les mirades) • Les dones sense llar són més invisibles que els homes • També, la percepció que es tem es veu amb una visió més negativa que una dona es trobi al carrer que un home • Dones intenten arrelar. • Visibilitat. Comprensió/incomprensió. Seguretat. Estigma • Sent dona sense llar hi ha molta més inseguretat, menys ajudes, més desconfiança i més dificultats per tirar endavant.
Salut mental, drogoaddicció, etc.	• Les dones sembla que hi ha un component d'inseguretat, indefensió i salut mental
Inserció laboral	• Les dones sense llar tenen menys opcions d'inserció laboral
Accés a recursos públics, serveis socials, associacions, etc.	• Sent dona sense llar hi ha molta més inseguretat, menys ajudes, més desconfiança i més dificultats per tirar endavant

Pregunta 2. Com perceps la situació de les persones que viuen sense sostre a Manresa?	
Categoria temàtica	Respostes
Diferència entre sense sostre i sense llar	• Sense sostre no és el mateix que sense llar. Les dones també són utilitzades i sotmeses al poder dels homes

Invisibilitat	• Poc visibles, però últimament més; increment de la pobresa i, per tant, del sensellarisme: difícil comprensió per part dels altres sectors • Sense llar? No són visibles. • Crec que s'ha de fer una tasca de visualització encara més gran. Jo he estat/soc voluntària de Creu Roja i crec que s'ha d'ampliar aquesta informació a la població general que, sovint, no n'és conscient. Cal treball a escoles, amb les famílies també treball amb les administracions. Si no ho ensenyem, no es fa conscient i no es pot treballar a escala global. • A Manresa ho desconec. No massa visible? • Invisible? (persones de pas) • El fet que no siguin tan visibles els casos de persones sense sostre, fa tenir una percepció de que no hi son o no n'hi ha tants
Sensació que n'hi ha pocs	• No tinc gaire percepció del sensellarisme a la ciutat de Manresa com es pot percebre a Barcelona, per exemple. Però segur que hi ha coses. • Penso que la situació dels sense sostre a Manresa ha millorat, o almenys en veia més demanant almoïna quan era petita • Sense sostre a Manresa? Desconec 90% crec que "emigren" a ciutats amb més recursos per acollir i, per tant, aquí n'hi ha poques. • A Manresa hi ha poques persones sense sostre, no sé quin tipus d'ajudes i recursos tenen • Sense sostre? Pocs i homes • La percepció és que a Manresa hi ha poques persones sense sostre i que la majoria són homes • A Manresa no es veuen massa sense sostre, tot i que segur que n'hi ha sense llar tal com ha dit la noia de la Creu Roja. • A Manresa tenim un gran problema de sensellarisme i ocupació (no-conflictiva i conflictiva)
Altres	• Queden en mans d'entitats benèfiques, que de vegades són privades i se'n lucren • Tots els pisos tancats, per obres socials • Veig un perfil cada cop més jove i que s'aplega fora dels hipermercats

	• No hi ha infraestructura, molts cops es pensa que són perillosos a no sabia què dir/fer • Desconec la situació a Manresa • Qualsevol nombre és excessiu
--	---

ANNEX 2: fotografies

